

Barn och ungdomars brukar- medverkan i den sociala barnavården

Rapport från en forskningscirkel

Tor Slettebø, dr. polit Diakonjemmets Høgskole i Oslo
Lis Palm FoU Fyrbodal

Medförfattare:

Britt-Marie Alexandersson – Strömstads kommun , Carina Augustsson – Uddevalla kommun,
Ellinor Ekensskär – Trollhättan Stad, Linda Gustavsson – Strömstads kommun,
Britt-Marie Härnesand – Melleruds kommun, Lotta Jansson – Tanums kommun,
Annica Johansson – Uddevalla kommun, Karin Johansson – Vänersborgs kommun,
Johan Lundh – Vänersborgs kommun, Marianne Wester – Tanums kommun

FoU Fyrbodal

Innehållsförteckning

1. Introduktion	3
2. Bakgrundsuppgifter	4
3. Arbetssätt i forskningscirkeln	5
4. Problemformulering	6
5. Begreppsförståelse	7
6. Frågeställning och perspektivval	9
7. Metodval och genomförande	10
8. Resultat	12
8.1 Processutvärderingen	12
8.2 Resultatutvärderingen	13
8.3 Gemensam handlingsplan för kommunerna i Fyrbodalen ”Hur går vi vidare?”	14
9. Litteraturlista	15

1. Introduktion

1. Introduktion

Att utveckla former och strukturer för att systematiskt ta tillvara barns och ungdomars erfarenheter och synpunkter och utveckla brukarmedverkan är en stor utmaning för den sociala barnvården. Det finns få brukarorganisationer eller starka intressegrupper/anhöriggrupper som trycker på och engagerar sig i barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande.

FoU Fyrbodals fick 2011 möjlighet att ingå i ett nationellt program, tillsammans med sex andra FoU enheter, under ledning av Allmänna Barnhuset. Syftet var att genomföra en forskningscirkel på temat brukarmedverkan i den sociala barnvården. Målet med cirkeln var att landa i ett utvecklings- och strukturförslag på hur sociala barnvården kan få ett bättre brukarperspektiv.

Rapporten är en sammanställning av arbetet i forskningscirkeln, som genomfördes under tiden augusti 2011 till februari 2012. Denna skall tillsammans med de andra cirklarnas rapporter ingå i ett gemensamt nationellt slutdokument.

Den första delen, också kallad fas ett, avslutas med en gemensam nationell konferens i maj 2012 där cirklarna presenterar sina resultat för varandra. I projektets andra fas är målsättningen att genomföra de förslag till hållbara strukturer som tagits fram. Fas två börjar hösten 2012. Alla ansvariga tjänstemän och politiker är inbjudna till en gemensam nationell start av fas två, den 17 oktober i Stockholm.

2. Bakgrundsutgifter

2. Bakgrundsutgifter

Forskningscirkeln i Fyrbodals kommun har ledd av Tor Slettebø, dr. polit Diakonjemmetts Høgskole i Oslo. Tor Slettebø är forskare på området brukarmedverkan i socialtjänsten och har bland annat skrivit boken ”Brukarmedvekan i barnevernet”. Cirkeln har arrangerats av FoU Fyrbodals kommun, socialtjänstens FoU enhet i kommunalförbundet Fyrbodals kommun (norra Bohuslän, Dalsland, Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan). Lis Palm, FoU strateg, har varit kontaktperson i och kring cirkeln.

Sammanlagt deltog tio personer, nio kvinnor och en man, i forskningscirkeln från sex kommuner i Fyrbodals kommunalförbund. Deltagarna i forskningscirkeln arbetar både direkt och indirekt med barn och unga i socialtjänsten. De flesta har en lång arbetslivserfarenhet från socialtjänstens barn och unga verksamhet. En av deltagarna var relativt nyutexaminerad socionom.

Deltagarna i forskningscirkeln var Britt-Marie Härnesand-Mellerud, Britt-Marie Alexandersson och Linda Gustavsson-Strömstad, Marianne Wester, Lotta Jansson – Tanum, Ellinor Ekensskär-Trollhättan, Annica Johansson, Carina Augustsson – Uddevalla, Johan Lundh, Karin Johansson – Vänersborg.

Kommunstorlek och IFOs organisering av socialtjänsten för barn, unga.

Mellerud har 9 000 invånare; gemensam utrednings- och behandlingsgrupp för barn och unga.

Strömstad har 12 500 invånare; en utredningsgrupp, familjerätt/familjehem men inga hemmaplanslösningar.

Tanum har 12 500 invånare; en barn- och ungdomsgrupp som arbetar med allt från förhandsbedömning till uppföljning av insatser samt ett behandlingsteam.

Trollhättan har 55 500 invånare, en mottagningsgrupp, en myndighets sida, en familjehemsgrupp och en utförarsida.

Uddevalla har 52 000 invånare; mottagningsgrupp, barngrupp, ungdomsgrupp, familjehandlare och andra specialiteter/behandlare och en familjehemsgrupp samt en förebyggandeavdelning.

Vänersborg har 37 000 invånare; en specialiserad socialtjänst för barn och unga med mottagningsgrupp, utredningsgrupp och behandlingsgrupp.

Både kommunstorlek och organisering av socialtjänstens verksamhet för barn och unga ser olika ut.

3. Arbetssätt i forskningscirkeln

3. Arbetssätt i forskningscirkeln

Det har hållits sammanlagt åtta möten i forskningscirkeln varav ett möte i samband med Allmänna Barnhusets uppstarts seminarium i Stockholm. Forskningscirkelns arbete pågick under perioden 26.8.2011 till 10.2.2012. Mötena har varit heldagsmöten en gång i månaden, i olika lokaler i Strömstadsområdet. Dessutom är det inplanerat ett möte i april och deltagande på seminariet i Stockholm i maj.

Dagordningen på cirkelträffarna har haft följande form:

1. Deltagarnas erfarenheter från praktiska övningar, samtal med barn och unga och reflektioner sedan förra mötet.
2. Den lokala förankringen av projektet i de olika kommunerna
3. Miniföreläsning/visning av film
4. Diskussion och reflektion kring teori och praktik
5. Behovet för mer kunskap?
6. Praktisk övning till nästa gång
7. Information

Ett av mötena hölls i Uddevalla och var ett möte med chefer och politiker. Bakgrunden var en önskan om att förankra projektet väl i de respektive organisationerna. På mötet höll projektledaren från Allmänna Barnhuset ett inlägg om det nationella projektet som Fyrbodalen är en del av. En ung kvinna berättade om sina erfarenheter med den sociala barnvården, forskaren/ cirkelledaren pratade allmänt om brukarmedverkan och barn och ungdomars erfarenheter av medverkan baserat på kunskap från forskningen. Cirkeldeltagarna delade med sig av sina erfarenheter från arbetet i forskningscirkeln, och det fanns tid för diskussioner kommunvis om lokala problemställningar och hur arbetet kan förankras och fortsätta lokalt.

Med bakgrund av problemformuleringen vid första träffen blev det bestämt vilka tema som skulle tas upp på de olika mötena. Kontaktpersonen hade ansvar för att organisera det praktiska runt cirkelträffarna, sända ut inbjudningar och skriva anteckningar från mötena. Cirkelledaren har planerat det fackliga innehållet på mötena, och förberett miniföreläsningar kombinerat med filmvisning och utdelning av litteratur samt haft ett huvudansvar för grupprocessen på mötena.

4. Problemformulering

4. Problemformulering

Problemformuleringen för forskningscirkeln har varit:

Vad är brukarmedverkan och hur kan vi få till brukarmedverkan i praktiken?

Problemformuleringen gjordes med utgångspunkt i de många frågor som restes på det första mötet i forskningscirkeln i augusti och på uppstartskonferansen i Stockholm i september. Alla såg vikten av att få fram barn och ungas röst i barnavården, men hur skall man få till det. Hur skall, kan man samtala med barn i myndighetsutövningen och i de olika processerna i ett barnavårdsärende? Vad menar vi egentligen med medverkan, inte minst, vad betyder reell medverkan? Det är inte tillräckligt att lyssna på barnen, vi måste också låta dem få inflytande.

Det övergripande syftet med forskningscirkeln har varit att förklara vad vi menar med barn och ungas medverkan och få insikt i hur vi bättre kan prata med dem i barnavården. Dessutom har syftet varit att få kunskaper om vad som behövs för att ge barn och unga ökad medverkan i barnavården, både genom insikt i teoretiska kunskaper från forskningen, men också genom att utbyta erfarenheter bland deltagarna i forskningscirkeln.

På konferensen i Stockholm utformade cirkeldeltagarna problemformuleringen för det vidare arbetet. Detta medförde att redan i september var temana på alla mötena i forskningscirkeln bestämda.

Tema på de olika träffarna har varit:

- Brukarmedverkan på individ och kollektivnivå.
- Barn och ungas upplevelse av delaktighet.
- Olika nivåer och grader av medverkan och delaktighet
- Att samtala med barn och unga.
- Att utvärdera barn och ungas delaktighet.

5. Begreppsförståelse

5. Begreppsförståelse

I diskussionen runt begreppsförklaring har vi tagit utgångspunkt i litteraturen om brukarmedverkan. Vi har följt följande definition av vad brukarmedverkan är. ”Att de som berörs av ett beslut, eller är brukare av tjänster får inflytande på beslutsprocesser och utformandet av erbjudna insatser”(St. meld, nr 34 (1966-97), s. 29). Denna definition är hämtad från en Norsk stortingsmelding om funktionshindrade (motsvarande statlig och offentlig utredning).

I barnavården är det både barn, unga och föräldrar som berörs av beslut och som är brukare av tjänsterna. Alla de tre parterna måste betraktas som brukare, men i detta projekt är barn och unga utvalda, för vi vet genom forskning och praktik att det är de som har minst inflytande.

Det är också viktigt att orientera föräldrarna om varför det är viktigt att barn och unga skall medverka, och att detta är en rättighet de har. Detta måste göras i de inledande faserna av en anmälan/ utredning så att det inte kommer som någon överraskning för föräldrarna att socialsekreterare till exempel önskar att ha samtal ensamma med barn och unga.

Den teoretiska förståelsen av brukarmedverkan kan variera. Det är viktigt att barn och ungas medverkan är reell om det skall kallas medverkan. Detta är i linje med Sherry Arnsteins (1969) Ladder of Citizen Participation, och som har anpassats till barn o ungas medverkan av Shier (2001) Pathways to participation. Poängen med denna tolkning av begreppet medverkan är att vi måste skilja mellan deltagande som ger eller som inte ger inflytande. Att lyssna till och rådfråga barn och unga är inte det samma som att de får inflytande på beslut och åtgärder. Detta kallas också för skeninflytande. Reell medverkan betyder att barn och unga skall få förhandla med barnavården om vad som skall göras i enskilda saker, och de skall också få bestämma i frågor där det är möjligt och rimligt.

Denna teoretiska uppfattning av begreppet brukarmedverkan kan vara svår att praktisera i barnavården där makt och kontroll också måste utövas. Samhället har delegerat makt till socialtjänsten att ta ansvar för åtgärder som ger barn och unga det skydd som behövs i vissa situationer. Det är inte alltid att barn och unga själva uppfattar att de har ett dylikt behov, och därför är det också viktigt att vara tydlig med att barn och unga inte alltid kan bestämma. Vid dessa tillfällen krävs det att barnavården särskilt reflekterar över varför barn och unga inte får bestämma. Detta är ett sätt att förhålla sig till gränserna för brukarmedverkan i den sociala barnavården.

Det finns också tillfällen där barn, unga och föräldrars intressen står i strid med varandra. Det kan vara svårt att få föräldrarna att förstå varför socialtjänsten är angelägna av barnens egen röst. Ett sätt att förhålla sig till denna problemställning är att generalisera barns medverkan i sociala barnavården. Barn och ungas medverkan måste beskrivas generellt till exempel i broschyrer, servicedeklarationer, på hemsidor, i brev till föräldrarna med mera. I cirkeln har vi särskilt ägnat oss åt att se på förutsättningar för att barn och unga skall kun-

na bestämma mer. Detta förutsätter att de har information om vilken slags hjälp de kan få från barnavården, hur tjänster är organiserade och hur beslut fattas. Det finns väldigt lite generell information om barnavården i kommunen som riktar sig särskilt mot barn och unga. Detta är ett område där det behövs mer insatser. Vidare verkar den fysiska miljön också att vara riktad mot vuxna, och här finns ett behov av att utveckla mötesplatser där barn och unga kan känna sig mer hemma och välkomna. Vi har låtit oss inspireras av organisationen Maskrosbarn, men också från samtal med barn och unga i de egna verksamheterna. Information och tillgänglighet är två viktiga förutsättningar för barn och ungas delaktighet som måste anpassas till målgruppen.

En annan förutsättning för att barn och unga skall kunna medverka är att de vet var de kan vända sig. Deltagarna i cirkeln har använt mycket tid på att beskriva hur den sociala barnvården är organiserad i de enskilda kommunerna och vilka begrepp som används för att beskriva verksamheterna. Det är stora skillnader i organisering och begreppsanvändning mellan kommunerna, vilket gör det svårt för professionella att orientera sig. Detta visar hur svårt det måste vara för brukarna att veta var de skall vända sig med sina problem. Skall man öka barn och ungas tillgänglighet till den sociala barnvården, måste socialarbetarna också ut mer i skolan och på andra arenor där barn och unga befinner sig.

Vi har i operationaliseringen av brukarmedverkan skiljt mellan individuell och kollektiv medverkan. Det är syftet med insatsen som skiljer dessa åt. Syftet med individuell medverkan är att barn och unga skall ha inflytande i sina egna ärenden, medan kollektiv brukarmedverkan handlar om att barn och unga skall ha inflytande på utvecklingen av det generella insatsutbudet.

I forskningscirkeln har vi avgränsat oss till att studera åtgärder som kan ge barn och unga mer medverkan i det egna ärendet, alltså individuell medverkan. Vi har inte haft tid till att se på olika formerna för kollektiv brukarmedverkan.

6. Frågeställning och perspektiv

6. Frågeställning och perspektiv

Med referens till huvudproblemställningen har gruppen utvecklat tre frågeställningar:

1. Vad menar vi med brukarmedverkan?
2. Hur kan man prata med barn och unga i barnavården?
3. Hur kan barn och unga få mer inflytande i förberedelser, förhandsbedömning, utredning, beslut, genomförande, uppföljning och utvärdering?

Valet av att få en teoretisk förståelse av brukarmedverkan motiverades av deltagarnas behov av en gemensam referensram och begrepp för att förklara den vidare diskussionen/arbetet. Ett teoretisk förtydligande gjorde det lättare att avgränsa arbetet mot insatser som kan öka den individuella medverkan. Detta val gjordes med hänsyn till avsaknad av tid, men också för man menade att detta var viktigare att satsa på i fas ett.

Det kan vara svårt att prata med barn och unga, speciellt med barn. Hur skall man få till detta till i praktiken och i de svåra mötena? Hur kan man planera och genomföra samtal på ett sätt som bidrar till att barn känner sig tillfreds och blir väl omhändertagna?

Vidare har deltagarna varit upptagna av hur de kan tillvarata barn och ungas medverkan i hela processen, från start till avslut. Deltagarna önskar sig modeller som kan inspirera dem till att starta med försök i sina respektive kommuner.

7. Metodval och genomförande

7. Metodval och genomförande

I forskningscirkeln har vi använt både norsk och svensk litteratur till att belysa teman som har funnits på agendan. Forskningscirkelledaren har tagit med litteratur och dvd filmer från Norge, och cirkeldeltagarna har visat svensk litteratur på området och erfarenheter från användning av modeller i Sverige.

Presentationen av teori, antingen i form av litteratur eller som filmer, har diskuterats i förhållande till deltagarnas praktiska vardag. Vad har man lyckats med, när det gäller att integrera barns och ungas perspektiv i arbetet? Det görs redan mycket för att få barn och unga delaktiga i barnavårdsprocessen. Enskilda kommuner har egna samtalsrum anpassade till barn och unga. Andra har regelbundna samtal ensamma med barn och unga. Någon har haft med sig ungdomar på möten med socialnämnden.

En del av modellerna som används har fokus på att man skall prata med barn, till exempel BBIC, men det blir i regel efterfrågat att man har gjort det, snarare än hur man har gjort det. En del av modellerna som användes kan bli av en mer instrumentell karaktär vilket kan medföra att man nästan tappar betydelsen av att lära känna och få kontakt med barn och unga och prata med dem om de saker som de är upptagna av.

Vi tror ofta att vi pratar med barn och unga och låter dem medverka, men gör vi det i verkligheten? Finns det en linje mellan teori och praktik? Detta var en av grunderna till att deltagarna fick övningar där de skulle intervjua barn och unga om deras erfarenheter med medverkan i barnavården. Följande frågor skulle ställas:

Övning 1

- Vad är bra och vad är dåligt med den sociala barnavården?

Övning 2

- ”Hur tycker du att vi skall bära oss åt i socialtjänsten för att få reda på hur du har det?

Genom att ställa dessa frågor till barn och ungdomar fick deltagarna, nästan alla, konkreta erfarenheter om deras erfarenheter med socialtjänsten. Deltagarnas egna erfarenheter med att intervjua brukarna var både intressant och inspirerande, och det gav insikt i varför det är viktigt med barn och ungas brukarmedverkan. Deltagarna berättade om sina intervjuer med stor entusiasm. Inte alla hade upplevt att det var enkelt att få ungdomar att tala, men de flesta hade haft samtal som hade gett värdefull insikt i brukargruppens erfarenheter med barnavården. Intervjuerna med ungdomarna bekräftade vad forskningen säger, nämligen

att det är som regel de vuxna som bestämmer och att ungdomarna är med som brickor i ett spel. Deltagarna lärde mycket av att intervjua ungdomarna. Det bidrog till ny insikt, och inte minst att se att ungdomarna var skickliga på att formulera sina synpunkter, och att barnavården behöver denna kunskap för att utveckla bättre tjänster. Intervjuerna skapade också entusiasm och glädje i en annars upptagen vardag. Data presenterades i en narrativ form och diskuterades i cirkeln, men har inte varit ämne för en närmare analys. Berättelserna har blivit nedskrivna i anteckningarna från mötena.

En annan övning var att deltagarna skulle samla in informationsmaterial om barnavården i sina respektive kommuner.

Övning 3

- Vad finns för skriftligt material och information på hemsidan som informerar barn och unga om den sociala barnavården?

Denna övning genomfördes inte på ett systematiskt sätt. Många av deltagarna glömde att ta med sig informationsmaterial, och cirkelledaren efterfrågade heller inte informationen på ett systematiskt sätt. Trots detta blev avsaknaden av information, speciellt med riktat mot barn och unga, beskrivit som ett stort problem för de flesta kommunerna. Det verkar onödigt att varje kommun skall utveckla informationsmaterial om barnavården när detta är ett gemensamt behov för alla kommunerna. Utmaningen om att utveckla bättre informationsmaterial för alla kommunerna i Fyrbodal förmedlades vidare till FoU – enheten.

Före mötet med chefer och politiker blev deltagarna i forskningscirkeln ombudda att skriva ned sina erfarenheter och reflektioner om att delta i projektet. Förutom att lägga fram sina reflektioner muntligen på mötet, har forskningscirkelledaren och kontaktpersonen i Fyrbodal fått dessa reflektioner skriftligt.

Övning 4

- Vilka erfarenheter har du från att delta i forskningscirkeln om barn och ungas medverkan i den sociala barnvården och vilka reflektioner har du gjort?

Dessa reflektioner har gett oss insikt i vad deltagandet i forskningscirkeln har gett den enskilda och är en grund för att beskriva resultaten av forskningscirkeln.

Kunskapskällorna i forskningscirkeln har varit baserade på litteratur och forskning, deltagarnas egna erfarenheter, utforskning i praktiken och inhämtning av egen data. Den viktigaste metoden i val av tillvägagångssätt har varit ”ordet”, diskussion och reflektion runt olika tema och beprövade erfarenheter.

7. Resultat

8. Resultat

Evalueringen av forskningscirkeln kan göras både på process och på resultat.

8.1 Processutvärderingen

En av deltagarna ställde följande fråga: ”Hur kan det som är så självklart ha blivit så svårt?”. Hon beskrev utgångspunkter som många känner igen sig i:

- Alla vill att barn skall vara delaktiga.
- Alla tycker att det är självklart att barn ska vara delaktiga.
- Alla har som ambition att barn ska vara delaktiga.
- Hur kan det då komma sig att barns röster inte hörs i tillräcklig omfattning?

Deltagarna uppger att de har lärt mycket från arbetet i forskningscirkeln, och de har känt det som ett privilegium att kunna få insikt i forskningsbaserade kunskaper och ta del i utbytet av erfarenheter med kollegor i andra kommuner. En av deltagarna uttrycker sig så här:

”Det är ett oerhört privilegium att få del av forskning, metoder, kunskap etc. som finns och som vi går igenom, prövar och reflekterar kring. Det är en stor vinst att träffa person från andra kommuner och det erfarenhetsutbyte som sker i gruppen när vi träffas. Cirkeln har påverkat mig såtillvida att jag numera självklart tänker barns delaktighet på ett annat sätt än tidigare och som jag hoppas kunna förmedla vidare på min arbetsplats.”

Deltagarna har uppskattat arbetsformen med möte med andra professionella som gett insikter, kunskaper och goda exempel från kollegor i andra kommuner.

En annan deltagare beskriver på vilket sätt hon har låtit sig påverkas av arbetet i cirkeln: *”Att delta i den här forskarcirkeln har för mig inneburit att jag ha fått ett vidare perspektiv på barn och ungas brukarmedverkan. Cirkeln har på ett sätt öppnat upp ögonen och fått mig att inse att det finns mycket att utveckla i den sociala barnavården när det gäller brukarmedverkan...”*

Jag har insett att man kan jobba med delaktighet på olika nivåer och i alla olika led i den sociala barnavården, information/kallelser, förhandsbedömning, under utredningen och sedan insatserna.”

Kunskapsutbytet verkar ha varit lika stort för alla deltagarna oavsett om de varit nyutexaminerade eller haft lång erfarenhet i yrket. Flera menar att det har varit viktigt att vara två från varje kommun, på så sätt har det varit lättare att förankra projektet lokalt. Man har också pekat på att en förutsättning för kunskapsutbyte i forskningscirkeln har varit att arbetet har varit organiserat och lett på ett strukturerat sätt.

8.2 Resultatutvärderingen

Vad anser deltagarna är resultatet av deltagandet i forskningscirkeln? Det pekas på många resultat, allt från generella förändringar till konkreta aktiviteter som tillkommit eller som skall genomföras i enskilda kommuner. Generellt sett behövs det nytänkande både hos den individuella socialarbetaren, men också på systemnivå:

- Socialtjänsten behöver vara mer barnanpassad – vad gäller tillgänglighet, lokalers utformning, personalens språkbruk, informationsmaterial osv.
- Socialarbetarna måste våga vara barnens ombud och föra barns talan.
- Socialsekreterare behöver få vara duktiga socialarbetare, och fokus på barnet får inte bli lidande för det administrativa styrsystemet.

Viktiga förutsättningar är:

- Socialsekreterare behöver tid för förberedelser, anpassade mötesplatser och en relation till barn och unga som kan inge trygghet.
- Mer medverkan handlar också om en organisations- och ledningsfråga gällande resursanvändning och resursfördelning och prioritering i arbetsuppgifterna.

Vad gäller konkreta förändringar i barnavården i den enskilda kommunen, ger vi följande exempel:

- Vi har beställt informationsböcker om vad utredningar handlar om och som är anpassade till barn
- Det är utformat en ”enkät” som brukaren tillsammans med socialsekreteraren fyller i slutet av en kontakt där frågorna är utformade på ett förståeligt språk och tar fasta på brukarens upplevelse av delaktighet.
- Filmen ”Snakk med meg” har visats för hela personalgruppen, och detta har bidragit till mer medvetenhet om hur man kan samtala med barn i svåra livssituationer.

Förslag till nya idéer:

- Sätt av tid på kontoret till att se filmer och dela material från forskningscirkeln.
- Tillägna sig mer kunskap om familjerådslag som beslutsmodell, om ”Flip-over”, (en modell som sätter ungdomar i centrum i utvärderings- och beslutsfasen).
- Integrera nätverksbaserade metoder som också inkluderar barn och ungas medverkan.
- Diskutera med kollegor hur den fysiska miljön kan utformas för mer brukarmedverkan.
- Två av de mindre kommunerna önskar att samarbeta tätare.
- Det bör göras en utvärdering efter varje samtal; vad var bra och vad kunde ha gjorts på ett annat sätt?

8.3 Gemensam handlingsplan för kommunerna i Fyrbodalsregionen "Hur går vi vidare?"

På avslutningsmötet i forskningscirkeln diskuterade deltagarna hur de ser på fortsättningen av arbetet. Det var flera förslag som deltagarna ansåg borde vara en uppgift för FoU-enheten att diskutera med ansvariga i de olika kommunerna. Flera frågor handlade om interkommunalt samarbete.

Förslag till interkommunalt samarbete i Fyrbodalsregionen:

- samarbete mellan kommunerna Strömstad och Tanum
- samarbete runt etablering och drift av familjrådslag i Fyrbodalsregionen
- samarbete om utvecklingen av gemensam information om den sociala barnvården anpassat för barn och unga
- gemensam introduktion av nyanställda i arbetet med barn och ungas medverkan

Det var flera förslag till hur vi kan gå vidare i fas 2 av forskningscirkeln. Några förslag var:

- genomföra en kartläggning av brukarmedverkan i alla av kommunerna
- försök med att utvärdera varje samtal
- försök med brukarråd i kommunerna
- försök med fokusgrupper med barn och unga
- försök med familjrådslag, "flip-over model" osv

Slutsats

Gruppen har enats om att det fortsatta arbetet med fas två skall kunna genomföras i alla kommuner, oavsett storlek på kommun, antal ärende osv. Målet är att det vidare arbetet skall förankras lokalt, och att alla kollegor kan/ bör vara med i det fortsatta arbetet. Därför måste det vara avgränsat, samtidigt som det måste upplevas som nyttigt. Det bestämdes att man skall göra försök med att inhämta barn och ungas erfarenheter av den sociala barnvården på ett systematiskt sätt. Hur upplever barn och unga kontakten med den sociala barnvården? Frågorna skall beröra a) värdering av kontakten med socialarbetaren och b) värdering av insatsen. Dessa två faktorer är kärnan i det sociala arbetet och måste därför ligga till grund för barn och ungas utvärdering.

Som utgångspunkt skall vi se närmare på arbetssättet i KOR (Klient Och Resultatstyrt behandling) där frågor från ORS (Outcome Rating Scale) av Scott Miller och Barry Duncan används. Deltagarna skall studera dessa scheman närmare till möte i april och därefter bestämma sig för vilka frågor som skall ligga till grund för fas två. Det är inte bestämt vilka brukargrupper (åldersgrupper) som skall ingå i utvärderingen eller när den skall genomföras i processen (efter varje samtal eller vid avslutat ärende och eventuellt ett år efter avslutad insats) . Det gemensamma projektet i fas två får förmodligen som rubrik: " Test av systematisk utvärdering och återkoppling med barn och unga i den sociala barnvården. "

9. Litteraturlista

Andersson, Gunvor (2000) Barnen i sosialt arbete – en maktløs grupp? Meeuwisse Anna, Sunesson Sune & Swärd Hans (red.) Sosialt arbete: en grundbok. Stockholm, Natur och Kultur.

Andersson, Gunvor (2010) Barnets röst. ”Kund, brukare, klient medborgare? Om interessen og innflytande i sosialtjensten.” Forskningsrådet for arbeidsliv og sosialvitenskap, s. 37-42.

Arnstein, Sherry (1969) A Ladder of Citizen Participation Journal of the American Institute of Planners, vol 35, pp 216-224.

Barne- og likestillingsdepartementet (2009) SNAKK MED MEG! En veileder om å snakke med barn i barnevernet.

Døsvik, Tom og Eivind Finseraas (2005) Flipover – en handlingsorientert nettverksmetode I Liv Schjelderup, Cecilie Omre og Edgar Mathinsen (red.) Nye metoder i et moderne barnevern. Bergen, Fagbokforlaget.

Duncan, Barry og Jacqueline Sparks (2007) I fellesskap for endring En håndbok i klient- og resultatstyrt praksis. Oslo, GYLDENDAL Akademisk.

Hyvönen og Karin Alexanderson (2011) Referansram for forskningscirklarna i projekStet. Barn og ungdoms brukarmedverkan i den sociala barnavården. Stockholm, Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Shier, Harry (2001) Pathways to Participation; Openings, Opportunities and Obligations. A New Model for Enhancing Children’s Participation in Decision-making, in line with Article 12.1 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. Children & Society, Vol 15, pp 107-117.

Seim, Sissel og Tor Slettebø (2007) Brukermedvirkning i barnevernet. Oslo, Universitetsforlaget.

Tjeldflåt, Anne Lene og Tom Døsvik (2007) Oppstartsmodellen – et møte mellom melder, familie, nettverk og barnevern. I Seim, Sissel og Tor Slettebø (red.) Brukermedvirkning i barnevernet. Oslo, Universitetsforlaget.

Ulvestad, Asbjørn Kärki, Arne Kristian Henriksen, Anne-Grethe Tuseth og Tor Fjeldstad (red.) (2007) Klienten – den glemte terapeut. Brukerstyring i psykisk helsearbeid. Oslo, Gyldendal Akademisk.

DVD’er

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2010) Saken MINA Familieråd som arbeidsmetode i barnevernet (DVD)

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, Sosial- og helsedirektoratet og RBUP (2007) Klienten – den glemte terapeut. Introduksjon til klient- og resultatstyrt praksis (DVD)

Barne- og likestillingsdepartementet (2009) SNAKK MED MEG Samtaler med barn i barnevernet (DVD)

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/aktuelt/nyheter/2009/snakk-med-meg-.html?id=571171>

FoU Fyrbodal

lis.palm@fyrbodal.se

Fyrbodals kommunalförbund

www.fou.fyrbodal.se

Tfn: 0522-44 08 28